

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

Administrative Factors Affecting the Third Round External Quality Assessment of Schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 2

อุ้นทยา ผาผิง¹⁾ และ อาคม อึ้งพวง²⁾

Untaya Papong¹⁾ and Arkom Eungpuang²⁾

¹⁾ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Teacher, Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบสาม 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม 3) ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 65 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยทางการบริหารด้านลักษณะบุคลากร และปัจจัยทางการบริหารด้านโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ และระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน

โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม และความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามทุกปัจจัย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านลักษณะของบุคลากร ด้านแรงจูงใจ และด้านการทำงานเป็นทีม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) ร้อยละ 67.90 และตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ระดับการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านลักษณะของบุคลากร และด้านภาวะผู้นำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) ร้อยละ 55.40

คำสำคัญ : ปัจจัยทางการบริหาร, การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the administrative factors level and the operational level of internal quality assurance in the schools passing the third round external quality assessment 2) the relation between the administrative factors level toward the operational level of internal quality assurance and the third round external quality assessment 3) the administrative factors affecting the operational level of internal quality assessment and the third round external quality assessment in schools under the office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 2. The target group was 65 schools passing the third round external quality assessment under the office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 2. There were 260 informants. The research instrument was 5 levels rating scale questionnaires. The data was collected and statistically analyzed using computer program.

The results of the research were as follow:

1. All aspects of administrative factors level were at high level. These aspects could be orderly ranked from high to low level as follows; organizational culture, personnel characteristics, and organizational structure. The operational levels of the internal quality assurance were at high level for all aspects. These aspects could be orderly ranked from high to low level as follow; forming the annual internal quality assessment report, forming the developing educational management plans emphasizing on the educational standard of school, defining the internal quality assessment based on the educational standard of school.

2. The relation between the administrative factors level toward the operational level of internal quality assurance and the third round external quality assessment were found with statistically significance at the level of .05 for all factors.

3. Result of analyzing multiple regressions found that there were predictive variable in administrative factors could predict the operational level of the internal quality assurance with statistically significance at the level of 0.05 were organizational culture, leadership, organizational structure,

personnel characteristics, motivation and teamwork. The coefficient of determination (R^2) was 67.90%. And the predictive variable in administrative factors could predict the operational level of the third round external quality assessment with statistically significance at the level of .05 were communication, organizational culture, personnel characteristics, and leadership. The coefficient of determination (R^2) was 55.40%.

Keyword : Administrative Factors, The Third Round External Quality Assessment of Schools

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมาการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทุกองค์การต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ดัชนีการศึกษา (Education Index) เป็นดัชนีหนึ่งที่ UNDP (United Nations Development Programme) นำไปใช้ ในคำนวณภาพรวมดัชนีการพัฒนามนุษย์ ดัชนีการศึกษาคำนวณจากอัตราการเรียนรู้หนังสือของผู้ใหญ่ สัดส่วนของเด็กวัยเรียนที่ได้รับการศึกษาระดับ ประถมถึงอุดมศึกษา สถิติในปี 2551 ดัชนี การศึกษาไทยอยู่อันดับที่ 68 ค่อนข้างไปทางต่ำเท่ากับ อัลบาเนีย ซีเชลล์ และเวเนซุเอล่า ส่วนดัชนีอัตรา การเรียนรู้หนังสือของประชากร (Literacy Rate) ของไทย อยู่อันดับที่ 76 นับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เมื่อเทียบกับ ขนาดและสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยกับ ประเทศอื่น ๆ สถิติของ IMD รายงานว่าประชากร ไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ไม่รู้หนังสือมีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.7 ของประชากรทั้งหมดในปี 2545 เป็น ร้อยละ 7.4 ในปี 2550 และผู้อำนวยการใหญ่ องค์การยูเนสโก กล่าวบรรยายวันที่ 24 มีนาคม 2552 ว่าผู้ใหญ่ไทยที่ไม่รู้หนังสือมีมากกว่า 3 ล้านคน การทดสอบเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน (ภาษาแม่ของเด็กแต่ละชาติ) และความสามารถทาง คณิตศาสตร์ ที่มีชื่อย่อว่า PISA โดยองค์การ OECD ในปี 2550 เด็กไทยอยู่ในกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด คือต่ำกว่าคะแนนถัวเฉลี่ย และในกลุ่มประเทศ ที่ได้คะแนนต่ำสุดนี้ไทยอยู่กลาง ๆ ค่อนข้างไปด้านท้าย เด็กในประเทศในเอเชียที่ทำคะแนนเฉลี่ยได้สูงสุด ด้านการอ่าน คือ เกาหลีใต้ ด้านคณิตศาสตร์ คือ

ไต้หวัน รองลงมาทั้ง 2 ด้าน คือ ฟินแลนด์ เดนมาร์ก และญี่ปุ่น นอกจากนี้ไต้หวันแล้ว ก็มีฮ่องกง เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ตามลำดับซึ่งจากการวิจัยพบว่า ประเทศที่จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพสูง นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาสำคัญ ๆ สูงประสบความสำเร็จ ในการทำให้เศรษฐกิจขยายตัวมากกว่าประเทศ ที่จัดการศึกษาได้มีคุณภาพต่ำ [4]

จากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา กว่า 10 ปี ของความพยายามปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ และจากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ที่ผ่านมา พบว่าหลายเรื่องประสบผลสำเร็จ เช่น การจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษาหรือ สมศ. เป็นองค์การมหาชน เพื่อประเมินคุณภาพภายนอกและรับรองมาตรฐาน สถาบันการศึกษาทุกระดับ เป็นต้น แต่ยังมีหลายเรื่อง ที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โดยพบว่าการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่หนึ่ง มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินในระดับ พอใช้คิดเป็นร้อยละ 43.12 และรอบที่สองที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 36.08 [3] จากการวิเคราะห์ปัญหา ของโรงเรียนโดย ฝ่ายประเมินและติดตามคุณภาพ การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ด้านครู พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครูที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม

ไม่ได้คนเก่ง คนดี และมีใจรักมาเป็นครู และด้านการบริหารจัดการพบว่ายังไม่มีมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง [3] และในรายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย ระบุว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาลึกซึ้งไม่ได้จากสิ่งเหล่านี้คือ คน ระบบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทางสังคม รวมทั้งทรัพยากรสนับสนุน เป็นต้น [9]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นองค์กรหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาและส่งเสริมการจัดการศึกษา ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2549-2551 ยังมีโรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา [3] และพบว่าโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินนั้นมีปัญหาในการบริหารจัดการ ขาดปัจจัยสนับสนุนและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ด้วยเหตุผลดังพรรณนาข้างต้น การศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จึงสำคัญและจำเป็นเพราะใน พ.ศ. 2554 - 2558 จะมีการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม [8] ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่าปัจจัยทางการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อจัดเตรียมและพัฒนาปัจจัยเหล่านั้นให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงสนใจศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม และรอบต่อไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษา ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับใด

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นอย่างไร

3. ปัจจัยทางการบริหารด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ปัจจัยทางการบริหาร** หมายถึง ตัวแปรที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การ 2) ภาวะผู้นำ 3) แรงจูงใจ 4) การติดต่อสื่อสาร 5) สภาพแวดล้อมขององค์การ 6) ลักษณะของบุคลากร 7) การทำงานเป็นทีม 8) วัฒนธรรมองค์การ

2. **การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน** หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน โดยบุคลากรจากโรงเรียนนั้นหรือจากหน่วยงานต้นสังกัด

3. **การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก** หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 6 ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 12 ตัวบ่งชี้

4. **โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก** หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ที่ได้รับการตรวจประเมินคุณภาพ

ภายนอก รอบสาม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม จำนวน 65 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 65 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 3) ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานประกันคุณภาพของโรงเรียน 4) ครูผู้สอนในโรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 260 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแปรเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การ 2) ภาวะผู้นำ 3) แรงจูงใจ 4) การติดต่อสื่อสาร และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในระดับครูได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมองค์การ 2) ลักษณะของบุคลากร 3) การทำงานเป็นทีม และ 4) วัฒนธรรมองค์การ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยทางการบริหาร และระดับการปฏิบัติตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่สาม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

จากผลการศึกษาพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ วัฒนธรรมองค์กร รองลงมาคือ ภาวะผู้นำ และโครงสร้างองค์กร และปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามมากที่สุดคือการติดต่อสื่อสาร รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษฎา การิษฐ์ม [1] ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในในระดับสูง และปัจจัยทางการบริหารระดับครูที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์กร และปัจจัยทางการบริหารระดับผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางการบริหารระดับครูส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กรมีอิทธิพลต่อด้านสภาพแวดล้อมองค์กร และด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อด้านด้านสภาพแวดล้อมองค์กร ทั้งนี้ตัวแปรต้นระดับผู้บริหารสามารถอธิบายความผันแปรสัมประสิทธิ์การถดถอยของระดับ

การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 74.51 ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์ ห่อคำ [7] ที่ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่าปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ในระดับสูงทั้ง 2 ปัจจัย ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารในส่วนของปัจจัยย่อยแต่ละตัวแปรกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในระดับสูง คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การและด้านภาวะผู้นำ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ [6] ที่นำเสนอปัจจัยความสำเร็จของการประกันคุณภาพไว้ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนและประสานให้ครูมีการทำงานเป็นทีม และสร้างภาวะผู้นำในงานหรือตามบทบาทหน้าที่ให้บังเกิดกับครูสอดคล้องแนวคิดของ Hoy and Miskel [11] ที่ว่าผู้บริหารควรพัฒนาการติดต่อสื่อสารให้เป็นการสื่อสารแบบสองทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สอดคล้องกับกฤษฎา การิฐุม [1] ซึ่งศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กต้องคำนึงถึงปัจจัยทางการบริหารเป็นลำดับแรกคือโครงสร้างองค์การ สอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ [5] กล่าวถึงโครงสร้างองค์การว่าเป็นกระบวนการของการกำหนดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างบุคคลและทรัพยากรเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือหมายถึงลักษณะการแบ่งงานอย่างเป็นทางการ เป็นกลุ่มหรือความร่วมมือซึ่งจะเห็นได้ว่าระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และ

โรงเรียนขนาดเล็กยังต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญหลายประการในการดำเนินการ ซึ่งจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สอดคล้องกับเชิดชัย สวดศรี [2] ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากรด้านการบริหารและการจัดการ ด้านงบประมาณด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม และด้านสารสนเทศ และจากผลการวิจัยสังเกตได้ว่าปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลน้อยที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมซึ่งน่าจะมีผลสืบเนื่องจากจากโรงเรียนที่ผู้วิจัยศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครูประมาณ 4-10 คน ซึ่งในการทำงานโรงเรียนยังมีวัฒนธรรมองค์การที่เน้นบทบาทการทำงานแบบอิสระเฉพาะตัวบุคคล ครูผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวัฒนธรรมแบบนี้ จะกำหนดกฎเกณฑ์ของตนเองมีความเป็นอิสระสูง โดยมีโครงสร้างขององค์การกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ชัดเจนและที่การแบ่งหน้าที่งานหลากหลาย อีกทั้งยังมีกฎระเบียบข้อบังคับในกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งกำหนดบทบาทของครูอยู่แล้วในระดับหน่วยงานต้นสังกัดหรือระดับกฎกระทรวง ยังผลให้ปัจจัยทางการบริหารด้านการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่มีบทบาทชัดเจนเท่าที่ควร ในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแต่อาจจะไปส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานให้ครูปฏิบัติงานในโรงเรียนส่วนอื่น ๆ แทนดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กจึงไม่ควรละเลยปัจจัยทางการบริหารด้านการทำงานเป็นทีมเพราะว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ต้องเริ่มต้นที่ความสามัคคีและการทำงานร่วมกันของครูในสถานศึกษาเป็นอันดับแรก

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การ 2) ภาวะผู้นำ 3) แรงจูงใจ 4) การติดต่อสื่อสาร 5) สภาพแวดล้อมองค์การ 6) ลักษณะบุคลากร 7) การทำงานเป็นทีม 8) วัฒนธรรมองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.348 – 0.749 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้านและเมื่อพิจารณาทิศทางของความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มีค่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นไปในทางบวกทุกด้าน แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้ายคลึงกัน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางการบริหารทุก ๆ ปัจจัย เนื่องจากผลการวิจัยสะท้อนว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางการบริหารทุกปัจจัยเป็นส่วนสำคัญ และเป็นส่วนส่งเสริมให้ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา กริชุม [1] ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.704 – 0.735 และปัจจัยทางการบริหารระดับ ครูที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเรียงตามลำดับความสำคัญ

ได้แก่ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การ ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมองค์การและปัจจัยทางการบริหารระดับผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางการบริหารระดับครูส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การ มีอิทธิพลต่อด้านสภาพแวดล้อมองค์การ และด้านแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ ทั้งนี้ตัวแปรต้นระดับผู้บริหารสามารถอธิบายความผันแปรสัมประสิทธิ์การถดถอยของระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 74.51 และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของอารียา คงเพียรพาก [10] ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 พบว่าปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.822 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 67.50 โดยมีปัจจัยทางการบริหาร 6 ปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็กที่ดี คือ การจูงใจ การใช้เทคโนโลยีการทำงานเป็นทีม ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสารและโครงสร้างของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสาม ควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ ในการทำงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ

1.2 การดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสาม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพควรให้ความสำคัญกับครูในโรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน โดยให้ถือว่าการดำเนินงานประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก เป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและคำนึงถึงภาวะผู้นำ บทบาทของผู้นำในการนำพาบุคลากร พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพด้านปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกเพิ่มเติมซึ่งอาจค้นพบข้อแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันแต่อาจมีข้อมูลเชิงลึกกว่าเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และนำข้อค้นพบจากการวิจัยทั้งสองวิธีมาสร้างเป็นข้อสรุปงานวิจัยในภาพรวม และยังสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤษฎา การิษฐ์. ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.
- [2] เชิดชัย สวดศรี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. การศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2551.
- [3] ฝ่ายประเมินและติดตามคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากองกัน เขต 2. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินรอบที่ 1 และ รอบที่ 2. 2553.
- [4] วิทยากร เชียงกุล. รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2551/2552. บทบาทการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553. 2552.
- [5] ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาด และกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์. 2550.
- [6] สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. เรียนรู้สู่...คุณภาพสถานศึกษา: เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการทีมพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนในโครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. 2546.
- [7] สุนีย์ ห่อคำ. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. 2548.

- [8] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 50 คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของ สมศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2551.
- [9] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด. 2553.
- [10] อริยา คงเพียรภาค. **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.
- [11] Hoy, W.K. & Miskel, C.G. **Education Administration: Theory, Research and Practice**. 6th ed. New York: McGraw-Hill. 2001.